

Dansa Moderna i Contemporània

EXPLICA DANSA

Guia didàctica

CS / ESO1 / ESO 2 / BTX

Jove Espectacle

www.jovespectacle.cat/escoles

jovespectacle@gmail.com

609313501

Lloret de Mar

Sinopsi

Toni Jodar il·lustra, amb el seu propi cos, el pas del temps de la dansa i utilitza la seva experiència i humor per fer que sigui una “performance” de caràcter pedagògic, una lectura creativa i amena de la història, una obra en si mateixa. Hi mostra l’evolució del clàssic al contemporani, tot fent referència als diversos gèneres i formes que ha trobat el cos per expressar-se en el moviment.

Aquesta presentació en forma “d’acció-parlada” consta de tres parts:

- Acció-parlada, durada 40’: S’expliquen els principals corrents que conformen la dansa moderna i la contemporània del segle XX. A Amèrica, Isadora Duncan, Martha Graham, José Limón, Merce Cunningham i la tècnica contact-release. A Europa, la dansa-teatre des de Mary Wigman a Pina Bausch.
- Vídeos, durada 30’: Es presenten els vídeos que il·lustren els corrents de dansa exposats en l’explicació anterior. En aquesta segona part es pot posar l’èmfasi en una cosa o en una altra a petició de qui programa. Per exemple, si es tracta de parlar d’un artista o espectacle que el públic veurà a continuació, es prepararà un comentari pedagògic específic sobre el tema en qüestió.
- Col·loqui i moviment amb els alumnes.

Fitxa artística

Concepció del Projecte: Beatriu Daniel i Toni Jodar

Guió/Interpretació: Toni Jodar

Dramatúrgia: Víctor Molina

Imatge: Toni Roura

Gestió / Producció: BdDANSA

Fitxa tècnica

Tipus d’espai on pot representar-se

- Aula gran
- Auditori o sala d’actes
- Gimnàs
- Teatre
- Espai polivalent

Per tal que es vegin les projeccions que acompanyen el taller cal que hi hagi projector o pantalla i que es pugui modular la llum.

Mides de l'espai necessari

ESPAI MÍNIM NECESSARI: Entre 80m² i 100m². Preferiblement diàfan amb terra de fusta o linòleum.

Necessitem

- Equip de música
- Pantalla o TV gran
- Projector amb connector VGA (l'ordinador a càrrec de la companyia)
- Micròfon inalàmbic. (tipus Madona)

Currículum

ExplicaDansa és un projecte especialitzat en dansa per a la formació i creació de de públics escènics. L'instrument pedagògic que utilitza es basa en Accions-parlades i tallers que volen aportar informació bàsica per introduir-se al món de la dansa a través del moviment, la història i l'experiència dels ballarins.

El projecte va néixer com iniciativa del ballarí Toni Jodar a partir d'un encàrrec del Centre Cívic de Les Corts el 2002, dins el programa Dansa+Aprop que promou l'Ajuntament de Barcelona. Després, Beatriu Daniel com a gestora i productora s'incorpora a la iniciativa, conceptualitzant el projecte i dissenyant una producció que permetés aplicar l'eix central dels continguts a diversos formats i públics.

ExplicaDansa el formen:

Toni Jodar. Codirecció - Creació – Interpretació

Artista i mestre de dansa des de fa més de 30 anys. amplia els estudis amb diverses estades als EUA. Combina la preparació física d'actors, el treball de consciència postural, l'especialitat de dansa jazz i la realització de diferents tallers de moviment per a estudiants, professionals i artistes d'altres àmbits. Durant la seva carrera artística ha fet més de 1000 representacions arreu del món. Com a ballarí cal destacar la seva col·laboració amb Gelabert- Azzopardi (1989-2000, 2005-12). Una de les seves particularitats són les intervencions com a performer en espectacles dirigits per: Albert Vidal (1978-83), Carles Santos (1984-85, 1998-2000), Jerome Savary (1986-87) , Magda Puyo-Marta Carrasco (1997-98), Joan Baixas i Jordi Sabatés (1998). Realitza col·laboracions amb Dagoll Dagom, Comediants i La Fura dels Baus, entre altres. Es responsable del moviment de diversos espectacles de Carles Santos (1998-2012). Ha col·laborat amb el servei Educatiu de l'Auditori de Barcelona. Coreografia Metal·lícs per a Spanish Brass Luur Metals i El poble de vent i de fusta. Actualment es dedica a la difusió de la dansa amb el projecte EXPLICA DANSA per la qual va rebre una Menció especial de les Arts Escèniques del Premi Ciutat de Barcelona 2002 i el Premi de l'

APDC 2006. Ho compagina com assistent a la coreografia de Gelabert-Azzopardi, Cia de Dansa.

Beatriu Daniel. Codirecció – Gerència

Llicenciada en filosofia i lletres – Historia de l'Art – UAB ha adquirit els coneixements de la gestió cultural i la producció a través de l'acció i l'experiència, tot realitzant cursos de formació continua de Gestió Cultural, entre d'altres amb el Grupo Xabide, Vitória, així com en tècniques d'acompanyament com el coaching i la PNL . Forma part de la generació que en la dècada dels 70-80 van desenvolupar la dansa contemporània de Catalunya com a codirectora de la revista DANSA- 79, amb la qual es documenta l'activitat de l'època. Ha treballat, entre altres amb: Gelabert-Azzopardi, Cia de Dansa (en 1985 inicia la Cia. conjuntament amb Cesc Gelabert i Lydia Azzopardi). Inicia el projecte IT Dansa (Jove Cia. de dansa de l'Institut del Teatre de BCN amb Catherine Allard) i coordina el projecte TotDansa per a l'Oficina de Difusió Artística de la Diputació de Barcelona, així com el projecte Ballarins a Palo Alto emés per TV3/ Canal 33. Directora de la gestió de la Caldera (2005-11) centre de creació de dansa i arts escèniques,. També, és membre de la Junta directiva de l'Associació de professionals de la Dansa de Catalunya/APDC (2005- 10) Actualment Codirigeix (2002-...) amb Toni Jodar el projecte pedagògic Explica dansa.... Col·labora amb diversos projectes i forma part de l'equip que elabora el Pla Nacional de Valors de Catalunya per a la Generalitat de Catalunya. Com a productora ha col·laborat amb La Fura dels Baus; Cerimònies Olímpiques i Paralímpiques de Barcelona'92, / Ovideo-Bassat-Sport; Festival Internacional de Titelles'96-98 /Institut del Teatre de Barcelona. En l'àmbit de les Arts Plàstiques amb l'artista plàstic Frederic Amat i en Cinema i TV amb Ovideo.

Per al professorat

Activitats per a preparar l'assistència a l'espectacle

Activitat 1

Introducció a la dansa moderna i contemporània.

Els objectius d'aquesta activitat és fer una primera aproximació a:

- Els principals referents.
- Les principals tendències.

Això permetrà situar a l'alumne abans de l'espectacle.

Activitat 2

Coneix Pina Baush.

Els objectius d'aquesta activitat són reconèixer un dels referents de la dansa contemporània a través de la visualització de la pel·lícula Pina.

Després de la visualització de la pel·lícula es pot iniciar un debat a classe que podrà servir de base per al debat que seguirà l'espectacle.

Activitats per a després l'assistència a l'espectacle

Activitat 1

La teva dansa.

A partir dels coneixements adquirits amb les activitats abans de l'espectacle i del propi espectacle, els alumnes hauran de realitzar una selecció de vídeos de coreografies que els agradin (de videoclips, pel·lícules, etc.) i identificar relacions amb les tendències de dansa moderna i contemporània que s'han explicat a l'espectacle.

Activitat 2

Jocs per després de l'espectacle.

A partir de diferents activitats des del joc els alumnes podran demostrar els coneixements adquirits a partir de l'espectacle.

Activitats per a fer amb els alumnes

Abans del Taller

Activitat 1. Introducció a la dansa moderna i contemporània

Text (aquest text pot ser facilitat als alumnes o explicat pel professor)

A principis del segle XX sorgeixen una sèrie de figures que revolucionen el panorama de la Dansa, dominat en aquell moment pel Ballet clàssic. Va ser **Isadora Duncan** la primera que va trencar amb l'estil del Ballet basat en la ingravidesa del cos, la seva estètica de sabatilles de punta i roba ajustada, i els seus temes i històries de princeses i prínceps. Inspirant-se en l'emoció de la música, lluny del virtuosisme tècnic, va voler retrobar els moviments innats i naturals de l'home: va ballar descalça, es va posar vestits còmodes (gases, túniques), va representar temes de la Natura (el vent, l'onada, l'arbre,...). Isadora Duncan no va elaborar cap tècnica que permetés seguir el seu estil, però la següent generació, amb figures com **Marta Graham** i **José Limón**, sí va construir un estil propi i precís, i va deixar una tècnica sistematitzada. (Anys 30-40). La primera tècnica Graham es basa en la idea del contract/release (contracció/extensió) com a motor de la dansa. La musculatura, en fer l'acció de contraure's i expandir-se, provoca el moviment. Aquest mecanisme el situa en el tors com a centre productor de la seva Dansa. Això dona un fort caràcter dramàtic al moviment i expressa en les seves obres, més explícitament, els drames i mites de l'ésser humà. També cal destacar l'aportació de la posició de les cames "paraAlel" (genolls i peus orientats cap endavant), els peus flexionats, el "flex", com a nou vocabulari estètic, i la gran utilització del terra com a suport.

El segon estil, tècnica Limón, parteix de la idea del caure i recuperar-se (fall/recover): el cos, en sortir-se de l'equilibri físic, cau pel pes (estat de desequilibri) que, a través de l'acció del rebotar, recupera l'estat d'equilibri. Aquest joc entre el caure i el recuperar és la característica de la Dansa de José Limón, que dona un estil més alegre i joiós al moviment. En resum, es diria que en la Dansa de Martha Graham destaquen les contraccions del tors, mentre que en la de José Limón destaquen les caigudes de cap i tors.

El tercer gran estil s'anomena Dansa contemporània, i el representa **Merce Cunningham**. Consisteix en la utilització del tors en forma corba (curve), la incorporació, del treball de cames (bagatge de la tècnica clàssica), i la gran importància de l'espai (proliferació de zones a l'escenari i canvis de direcció molt marcats). També és conegut per l'aportació d'idees noves i trencadores a la coreografia com l'eliminació de la narració en el moviment, la ruptura amb la frontalitat, l'autonomia i independència del moviment, la incorporació de gestualitats quotidianes i "estranyes", la introducció de l'atzar,... (Anys 50-60). Un quart estil és el que s'anomena release (deixar anar) o post-modern, on el moviment no surt ja tant del treball estrictament

muscular sinó d'una revisió de la consciència corporal, atenent més les articulacions, els fluids interns (limfa, sang), la incorporació de tècniques orientals suaus (tai-txi, ioga, la respiració, la relaxació), la Dansa de contacte (recolzament del cos amb l'altre, contact-improvitatíó"), i la improvisació, per a generar moviment. (Anys 70-80).

Aquestes corrents van néixer i es van desenvolupar als Estats Units, però a Europa va sorgir un corrent propi de moviment anomenat dansa-teatre. Una forma mixta, composta de Dansa i teatre, on els dos llenguatges s'interrelacionen i combinen, convertint al ballarí en "representador" i "coautor" de l'obra (nova figura amb personalitat creativa, versàtil). **Pina Bausch** és la seva gran representant. (Anys 70-90). Per acabar, cal esmentar la "Dansa jazz" provenint de la cultura afro-americana (fort component rítmic, rapidesa, aïllament de parts del cos - "isolations",...), que ha influenciat a tots els corrents esmentats i proveeix, sota diferents formes i estils, la varietat del teatre musical, cinema musical, cabaret, music-hall, tvshow, concerts, break-dance, hip-hop, disco,...

Vídeos:

Isadora Duncan: <https://www.youtube.com/watch?v=Kq2GgIMM060>

Martha Graham: <https://www.youtube.com/watch?v=CpXOBHDiFD8>

José Limon: <https://www.youtube.com/watch?v=Akwl8vnDyo4>

Merce Cunningham:

<https://www.youtube.com/channel/UCXEt3MX1XN7ms7pFkizDvRw>

Pina Baush: <https://www.youtube.com/watch?v=0fJprK6etxs>

Activitat 2. Coneix Pina Baush (abans de l'espectacle) (adequada a partir de Secundària)

Pel·lícula documental "Pina".

Any de producció: 2011

Director: Wim Wenders

Premis: Oscar al millor documental, Festival de Berlin, Festival de San Sebastian i European Films Awards.

Trailer: <https://www.youtube.com/watch?v=VxgMYP6yQAg>

La pel·lícula està disponible a la plataforma online www.filmin.es

Fitxes dels alumnes

Després de veure l'espectacle

Activitat 1

La teva dansa. (adequat per segon cicle de Secundària i Batxillerat)

A partir dels coneixements adquirits amb les activitats abans de l'espectacle i del propi espectacle:

1. Busca per Internet i selecciona vídeos de coreografies que t'agradi (de videoclips, pel·lícules, concerts, etc.). Un mínim de tres i un màxim de 5.
2. Identifica a cadascun dels vídeos que has escollit alguna de les tendències de dansa moderna i contemporània que s'han explicat a l'espectacle i argumenta per què.

Activitat 2

Jocs per després de l'espectacle. (adequat per Primària i Primer Cicle de Secundària)

1. Relaciona amb fletxes els conceptes següents:

Dansa clàssica	Donen forma idees, emocions o contenen una història.
Eina de la Dansa	Sabotilles de punta i grans grups de ballarins
Peus	Pot incloure algun ball popular
Les Danses	Moviments lliures i peus descalços
Dansa espanyola	Fonament del moviment
Dansa contemporània	Cos

2. De tots els personatges que has conegut, quin és el que més t'ha agradat? Mira un dels seus vídeos i descriu el seu moviment, pensa en el cap, el tronc, les mans i els peus. Pots dibuixar com gira?, i com salta?
3. Imitació. En grups de 4, formeu parelles. Cada parella imitarà els moviments de 3 estils de Dansa, l'altra parella ha de reconèixer de quin estil es tracta. Podeu escollir entre els següents estils: Ballet, Dansa contemporània, Hip-Hop i Dansa espanyola. Cada imitació durarà un màxim d'un minut.